

รูปแบบการปกครองกับการเมืองการปกครองของไทย

Government and Government Thai politics

ประคอง มาโต¹, ปิยะ ตามพระหัตถ์²

Prakong Marto, Piya Tamprehut

Received: March 28, 2019

Revised: March 31, 2019

Accepted: March 31, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการปกครองกับการเมืองการปกครองของไทย พบว่า รูปแบบการปกครองสามารถถูกแบ่งเป็น 2 ประเภทซึ่งตั้งอยู่บนชั่วที่อยู่ตรงกันข้ามกันคือ ประชาธิปไตยและเผด็จการ ในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบการปกครองอยู่ระหว่าง 2 ชั่วในจุดที่แตกต่างกันออกไป โดยมีตัวบ่งชี้คือ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และอำนาจของรัฐ ลักษณะของประชาธิปไตยเสรีนิยมได้แก่ มีการเลือกตั้งที่โปร่งใส บริสุทธ์และยุติธรรมรัฐบาลถูกจำกัดอำนาจโดยรัฐธรรมนูญที่ถูกร่างโดยตัวแทนของประชาชน ประชาชนรวมถึงชนกลุ่มน้อยมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการแสดงออกด้านความคิด ฯลฯ ในขณะที่การปกครองที่ค่อนข้างเผด็จการอย่างเช่น ประชาธิปไตยเทียม เผด็จการอำนาจนิยมนั้นขาดคุณสมบัติเหล่านั้นเผด็จการอำนาจนิยมถูกแบ่งออกเป็น เผด็จการอำนาจนิยมแบบทหาร สำหรับเผด็จการอำนาจนิยมแบบพรรคการเมืองผูกขาด เผด็จการอำนาจนิยมแบบระบอบราชการผูกขาดอำนาจสำหรับเผด็จการอำนาจนิยมเชิงแข่งขันนั้นมีลักษณะที่คล้ายกับประชาธิปไตยเช่นมีการแข่งขันกันแต่ยังคงมีลักษณะแบบเผด็จการไว้อย่างเช่นการผูกขาดของกลุ่มทางอำนาจ

^{1 2} หน่วยวิทยบริการ ฯ จังหวัดอุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Academic Resource Center, Uthai Thani Province Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: Tatchakorn.Saeng@gmail.com, Tel. 092-5146356

ประเทศไทยได้ปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตลอดมา ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ.2475 การปกครองในระบอบประชาธิปไตย กฎหมายเป็น กติกาที่จะกำหนดบทบาทหรือขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในการดำเนินการปกครอง กฎหมายที่สำคัญที่สุดก็คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยฉบับปัจจุบันตรา ขึ้นเมื่อ เมื่อ 20 มกราคม 2560 รัฐบาลรับพระราชทานรัฐธรรมนูญกลับคืนมาซึ่งขณะนี้กำลัง ดำเนินการทำความเข้าใจกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายลูก คาดว่าน่าจะใช้ได้ในเร็ว ๆ นี้ ต้อง ติดตามดูว่าเหตุการณ์ภายใต้ “รัฐธรรมนูญใหม่ 2560” ซึ่งคาดการณ์ว่าน่าจะเป็นดีที่สุด เป็น รัฐธรรมนูญที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมือง (ความขัดแย้ง) ปัญหาอื่น ๆ ทั้งประเทศสร้าง ความปองดอง ความสามัคคีได้เป็นอย่างดี ถ้าว่าจะเกิดอะไรอย่างไร ต้องรอติดตามกับการเมืองไทย ในระบบการปกครองที่มีในหลักใหญ่ 2 ประการดังที่กล่าวมา แต่การที่จะมองการปกครองของไทย ในปัจจุบันเป็นระบบอย่างไร ก็ต้องอาศัยมุมมองของผู้อ่านและวิสัยทัศน์ประสบการณ์ของแต่ละท่าน ตามแนวคิดทฤษฎีที่มีมา

คำสำคัญ: ระบบประชาธิปไตย, ระบบเผด็จการ, ระบบการปกครองของไทย

Abstract

The objective of this academic article was intended to study the pattern of domination can be divided into two types, located on the opposite pole. Democracy and tyranny in each country there is a dominant pattern between two poles at different points. The indicator is: People's rights and freedoms and the power of the state. There are transparent elections. Pure and fair government is limited by the constitution that was drafted by the people's representatives. People, including minorities, have full freedom of expression, etc., while dictatorial rule, such as democracy. Authoritarian power is lacking in those qualities. Authoritative military style. For dictatorial power, a monopoly political party. Dictatorial power, authoritarianism, bureaucratic power, dictatorship, power of competition, are similar to democracies, such as competing but still tyrannical, such as monopoly power.

Thailand has been a democratic monarchy since the change of government in 1932. Democratic rule. Laws define the role or scope of authority. In action the most important law is the constitutional law. The current Thai constitutional law was enacted on January 20, 1960. The government granted the government a return. The law is expected to be in place soon. "New Constitution of 2017", which is expected to be the best. It is a good constitution. Can solve political problems. (Contradiction). The other problems in the country create a harmonious unity. What will happen? Have to wait with the Thai politics. The system has two major principles as mentioned. But how to look at the Thai government in the present system. It depends on the view of the reader and the vision of each of them according to the theoretical ideas.

Keywords: democracy, totalitarian regime, Thai regime

บทนำ

ประเทศทุกประเทศมีทั้งประชาธิปไตยและเผด็จการจริงเท็จอย่างไร อยู่ที่ระบบการเมือง การปกครองของแต่ละประเทศบริหารอยู่ในระบบการปกครองแบบใด ซึ่งระบบการปกครอง หรือรูปแบบการปกครองสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทซึ่งบนขั้วที่อยู่ตรงกันข้าม คือ ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และระบบการปกครองแบบเผด็จการซึ่งปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น อุดมการณ์หรือลักษณะการปกครองที่บริหารแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร ก็จัดวางอยู่ในลักษณะการปกครองทั้ง 2 ประเภทที่ว่านี้ และประเทศไทยปัจจุบันนี้ มีระบบการปกครองอย่างไร รูปแบบไหน จัดอยู่ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการ ต้องหาคำตอบตามแนวคิดทฤษฎีที่จะอธิบายดังนี้ไป

ระบบการปกครอง

ระบบการปกครองสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทซึ่งตั้งอยู่บนขั้วที่อยู่ตรงกันข้ามกันคือ ประชาธิปไตย (Democracy) และเผด็จการ (Dictatorship) ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น อุดมการณ์หรือลักษณะของฝ่ายบริหารแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดก็สามารถจัดวางให้อยู่ภายในช่วงการปกครองทั้ง 2 ประเภท ประกอบด้วย

2.1. ระบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการปกครองที่ถือว่า อำนาจอสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน หรือกล่าวได้ว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน

ระบบประชาธิปไตย(Democracy System) คำว่าประชาธิปไตย มาจากภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือคำว่า Demos แปลว่าประชาชน และ Kratein แปลว่าปกครอง เมื่อรวมกันจึงแปลว่า การปกครองโดยประชาชน การปกครองแบบประชาธิปไตย วิวัฒนาการมาจากการปกครองแบบประชาธิปไตยในนครรัฐเอเธนส์ของประเทศไทยโบราณ ซึ่งเป็นประชาธิปไตยโดยตรง คือประชาชนทั้งหมดของนครรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองโดยตรง ต่อมาเมื่อการปกครองแบบนี้ได้สลายไปจากเอเธนส์ ก็ได้มาเจริญเติบโตในอังกฤษ ซึ่งต่อมาประเทศอังกฤษก็ได้ชื่อว่าเป็นแม่บทของการปกครองแบบประชาธิปไตยระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้น คือ การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนมากที่สุด นั้นหมายถึงการปกครองที่อำนาจอสูงสุดเป็นของประชาชน แต่ในทางปฏิบัติประชาชนจะใช้วิธีการปกครองโดยเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศแทนตนในสภา เพราะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยดังนั้นบุคคลหรือคณะบุคคลจะรับตำแหน่งเป็นผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน นโยบายในการปกครองประเทศจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ การที่จะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการปกครองโดยอาณัติของคนส่วนใหญ่ และเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนมาก ดังนั้นการปกครองแบบนี้จึงเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน คำว่า “ประชาชน” ถอดศัพท์มาจากคำว่า “Democracy” มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Demos” แปลว่า “ปวงชน” และ “Kratien” ซึ่งมีความหมายว่า “การปกครอง” เมื่อรวมความหมายของคำทั้ง 2 แล้วประชาธิปไตยจึงหมายถึง ระบบการปกครองซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอ

หลักเกณฑ์สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่จะต้องยึดถือดังนี้

1. ต้องยึดหลักกฎหมาย คือมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครอง ไม่ใช่ปกครองตามใจชอบ

2. ต้องมีการเลือกตั้ง เพื่อแสดงว่าผู้ถูกปกครองให้ความยินยอม ให้ผู้ปกครองได้เข้ามาปกครอง แต่การเลือกตั้งต้องเป็นการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย คือมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. เป็นการเลือกตั้งที่เป็นไปโดยอิสระ

- ข. มีการลงคะแนนเสียงเป็นการลับ
- ค. การเลือกตั้งเป็นไปอย่างแท้จริง มีการเลือกจากผู้สมัครหลายคน
- ง. เป็นการเลือกตั้งที่มีกำหนดระยะเวลา กำหนดว่าผู้ได้รับเลือก จะอยู่ในตำแหน่งได้นานเท่าไรถึงจะมีการเลือกตั้งใหม่

จ. ผู้ไปเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิเสมอภาค และไปใช้สิทธิได้ทั่วถึง

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว การเลือกตั้งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น การจัดเขตเลือกตั้ง เป็นแบ่งเขตหรือรวมเขต เป็นต้น

3. ต้องยึดหลักเหตุผล เป็นหลักของนักปราชญ์ที่ว่า มนุษย์มีลักษณะเป็นสัตว์ฉลาด โดยเหตุนี้มนุษย์จึงเป็นผู้มีเหตุผล เหตุผลจะเกิดจากการที่มนุษย์ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการโต้เถียงกัน ทำให้มนุษย์สามารถใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจหลักการของประชาธิปไตยจึงอยู่ที่ว่า ควรเปิดโอกาสให้คนแสดงความคิดเห็นมากที่สุด เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้เหตุผลได้อย่างเต็มที่ เช่น มีการประชุมในลักษณะต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ เป็นต้น

4. ต้องยึดหลักเสรีภาพ หลักประชาธิปไตยถือว่า เสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญ เป็นเครื่องเกื้อกูลให้มนุษย์สามารถใช้ปัญญา และเหตุผลได้อย่างเต็มที่ โดยกำหนดหลักเสรีภาพไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และในกฎหมายต่าง ๆ แต่เสรีภาพก็ต้องยึดหลักความชอบธรรมเหตุผลและคุณธรรม ถ้ามีมากจนกระทั่งไม่มีเขตจำกัดจะเป็นอนาธิปไตย (Anarchy) ที่ทุกคนเป็นใหญ่ มีอิสระเต็มที่ ทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ เสรีภาพแบบไม่มีขอบเขตนี้ ไม่ใช่ประชาธิปไตย

5. ต้องยึดหลักความเสมอภาค เป็นหลักปรัชญาเบื้องต้น ของความเป็นประชาธิปไตย และเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ประการหนึ่ง ของประชาธิปไตย ความเสมอภาคในที่นี้หมายถึง ความเสมอภาคทางการเมือง

6. ยึดหลักตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมาก ที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย (Majority Rule & Minority Right) หลักประชาธิปไตยต้องใช้เสียงข้างมากเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงาน ในการตัดสินใจปัญหา ในการแก้ไขข้อขัดแย้ง การใช้เสียงข้างมากนี้ต้องยึดหลัก ความเสมอภาค คือทุกคนมีความสำคัญ และมีคุณค่าเท่ากันและเมื่อเสียงข้างมากลงมติอย่างไรแล้ว เสียงข้างน้อยต้องยอมรับและปฏิบัติ และที่ว่าเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยนั้นคือ เมื่อเสียงข้างมากชนะแล้ว จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผู้ที่เสียงข้างน้อย คือเสียงข้างน้อยไม่ถือว่ามิโทษ หรือมีความผิดแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ระบบประชาธิปไตยแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ ประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) และประชาธิปไตยเทียม (Illiberal Democracy)

ประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy)

ประชาธิปไตยเสรีนิยม ตามแนวคิดของตะวันตกมีลักษณะเช่น

1. มีการเลือกตั้งที่โปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรม
2. ประชาชนมีสิทธิในการเลือกตั้งและสามารถเลือกตัวแทนตามเจตจำนงของตน
3. ผู้สมัครและพรรคการเมืองมีสิทธิและเสรีภาพในการกำหนดนโยบายของตนรวมไปถึงมีความปลอดภัยในการรณรงค์หาเสียง
4. รัฐบาลถูกจำกัดอำนาจโดยรัฐธรรมนูญที่ถูกร่างโดยตัวแทนของประชาชน
5. รัฐบาลมีวาระดำรงตำแหน่งที่แน่นอน
6. รัฐบาลสามารถถูกตรวจสอบได้
7. รัฐบาลไม่แทรกแซงฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระและสื่อมวลชน
8. ไม่มีองค์กรอื่นเช่นทหาร ข้าราชการหรือต่างประเทศเข้าแทรกแซงการทำงานของรัฐบาล
9. ฝ่ายค้านมีอิสระและประสิทธิภาพในการตรวจสอบรัฐบาลอย่างเต็มที่
10. ประชาชนรวมถึงชนกลุ่มน้อยเช่นผู้หญิง พวกรักร่วมเพศ คนสีผิวมีสิทธิในการดำรงชีวิตเท่าเทียมกับชนกลุ่มอื่นและมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการแสดงออกด้านความคิด
11. ขบวนการประชาสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐอย่างมาก
12. กฎหมายมีความเข้มแข็ง ยุติธรรมและปฏิบัติต่อพลเมืองทุกคนโดยเท่าเทียมกัน

ประชาธิปไตยเทียม (Illiberal Democracy)

ลักษณะของประชาธิปไตยเทียม (Illiberal Democracy) มีคุณสมบัติของประชาธิปไตยเสรีนิยมบกพร่องไปถึงแม้จะคงลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยไว้ดังที่เรียกว่าประชาธิปไตยเทียม (Illiberal Democracy) อย่างเช่น มีการเลือกตั้งแต่การเลือกตั้งทุจริตในบางส่วนหรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้สมัครบางราย รัฐบาลพยายามผูกขาดอำนาจ รัฐบาลถูกตรวจสอบได้บ้างเพียงบางส่วนหรือแจ้งข้อมูลเท็จแก่สาธารณชน มีองค์กรอื่นเช่นทหาร ข้าราชการหรือต่างประเทศเข้าแทรกแซงการทำงานของรัฐบาล ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพน้อย มีกฎหมายควบคุมเข้มงวด ชนกลุ่มน้อยเช่นผู้หญิง พวกรักร่วมเพศหรือชนผิวสีถูกปราบปรามและจำกัดบทบาท ขาดสิทธิโดยชอบธรรม ฯลฯ (Zakaria, 2002)

ระบบเผด็จการ (Dictatorship)

ระบบเผด็จการ (Dictatorship) คือระบบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในการปกครองอยู่ที่คนเดียวหรือคนกลุ่มเดียว ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองการปกครองระบบนี้ถือว่าผู้ปกครองคือผู้ใช้อำนาจสูงสุดเหนือประชาชนทั้งปวง ระบบนี้ไม่เชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่จะปกครองตนเองได้ ต้องเชื่อฟังผู้ปกครองเพื่อความเป็นระเบียบและความเจริญรุ่งเรืองของรัฐ

ที่มาของเผด็จการ อุดมการณ์แบบเผด็จการมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น สมัยจักรวรรดิโรมัน และรัฐศักดินา เป็นต้น แต่อุดมการณ์เผด็จการ ที่มีอิทธิพลในปัจจุบันนี้มีอยู่ 3 แบบคือ

1. ลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) ลัทธินี้เกิดในอิตาลี โดยมีมุสโสลินีเป็นเจ้าลัทธิ ลัทธินี้เชื่อว่าประชาชนไม่มีความสามารถ ขาดความรู้และมีอารมณ์ที่แปรปรวน ไม่สามารถปกครองตนเองได้ จึงต้องถูกปกครองโดยชนชั้นนำ ซึ่งมีคุณลักษณะสูงกว่ามวลชนทั่วไป ทั้งในด้านความสามารถสติปัญญา กำลังใจและจริยธรรม

2. ลัทธินาซี (Nazism) ลัทธินี้เกิดในเยอรมันสมัยฮิตเลอร์ ซึ่งเป็นสมัยเดียวกับมุสโสลินีของอิตาลี ลัทธินาซีนี้มีสาระสำคัญคล้ายกับลัทธิฟาสซิสต์ แต่เพิ่มเติมด้วยความคิดเรื่องชาตินิยมอย่างรุนแรงของชนอารยัน ซึ่งต้องรักษาความบริสุทธิ์แห่งเชื้อชาติและจะต้องทำลายเชื้อชาติบางเชื้อชาติที่ไม่พึงปรารถนา คือ พวกยิวให้หมดสิ้น นอกจากนี้ลัทธินาซียังมีลักษณะสังคมนิยมอย่างรุนแรง คือประชาชนทุกคนต้องมีชีวิตอยู่เพื่อรัฐเท่านั้น

3. ลัทธิมาร์กซิสต์ หรือลัทธิคอมมิวนิสต์ ลัทธินี้เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยมีคาร์ล มาร์กซ์ (Darl Mark) เป็นเจ้าลัทธิ มาร์กซ์อธิบายว่า การปกครองที่ดีที่สุดคือ การปกครองของชนชั้นกรรมาชีพ ที่จะอยู่เหนือชนชั้นอื่น ๆ และเลนิน สาธุศิษย์ของมาร์กซ์ก็ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การปกครองของชนชั้นกรรมาชีพนั้น ต้องเป็นแบบประชาธิปไตยรวมศูนย์คือมีพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นพรรคของชนชั้นกรรมาชีพเท่านั้น เป็นผู้นำชนชั้นอื่น ๆ จะมีเสรีภาพไม่ได้ และชนชั้นกรรมาชีพก็ต้องปฏิบัติตามคำชี้แนะของพรรคคอมมิวนิสต์ อำนาจรัฐจึงมีความสำคัญกว่าเสรีของบุคคล

ระบบเผด็จการแยกเป็น 2 ประเภทคือ

1. เผด็จการอำนาจนิยม (Authoritarianism) เป็นระบบการปกครองที่จำกัดเสรีภาพของประชาชนเฉพาะด้านการเมือง โดยจำกัดสิทธิและผูกขาดอำนาจทางการเมืองไว้เฉพาะในกลุ่มผู้นำ แต่ยอมให้ประชาชนมีเสรีภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม อื่น ๆ ได้ เช่น การประกอบธุรกิจการค้า การศึกษา การนับถือศาสนา การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

เผด็จการอำนาจนิยม (Authoritarianism) มีความบกพร่องเหมือนกับประชาธิปไตยเทียมแต่มีลักษณะที่เป็นเผด็จการมากกว่าดังเช่น

- 1.1 มีการเลือกตั้งที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วจนไปถึงไม่มีการเลือกตั้งเลย
- 1.2 ประชาชนถูกชักจูงหรือบังคับให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคที่รัฐบาลต้องการ
- 1.3 ผู้สมัครและพรรคการเมืองถูกจ้างหรือจัดตั้งขึ้นหรือถูกกำหนดไว้ตายตัว เพื่อให้รัฐประกาศตนต่อประชาคมโลกว่ามีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย
- 1.4 รัฐบาลกำหนดรัฐธรรมนูญเพื่อตัวเองเพื่อให้วาระดำรงตำแหน่งที่ยาวนานหรือได้ผลประโยชน์อื่น ๆ จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- 1.5 รัฐบาลไม่มีการตรวจสอบจากสาธารณชน
- 1.6 ฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระและสื่อมวลชนอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐ
- 1.7 เมืองค์กรอื่นเช่นทหาร ข้าราชการประจำ องค์การนอกกฎหมายมีอิทธิพลหรือควบคุมรัฐบาล บางประเทศมีรัฐบาลต่างชาติเข้าครอบงำ
- 1.8 ฝ่ายค้านในรัฐสภาเป็นแบบสภาดรยาง (Rubber stamp) หรือมีไว้เพื่อให้รองรับมติที่ถูกกำหนดไว้แล้วจากฝ่ายบริหาร
- 1.9 รัฐสภาถูกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวครอบงำจนเกินไปจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบทางการเมือง อันส่งผลให้ประเทศต้องพึ่งพิงพรรคการเมืองนั้นมากเกินไป
- 1.10 ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพผู้หญิงไม่มีบทบาททางสังคมและการเมืองพวก รักร่วมเพศและชนผิวสีถูกประทุษร้ายไม่ว่าโดยรัฐหรือประชาชนด้วยกันหรืออาจถูกจับกุมและเข้าค่าย กักกันในข้อหาต่าง ๆ
- 1.11 ขบวนการประชาสังคมไม่มีบทบาทหรือจะต้องมีกิจกรรมเคลื่อนไหวตามอุดมการณ์ที่รัฐวางไว้เท่านั้น
- 1.12 กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์และยังเอื้อประโยชน์แก่ชนชั้นสูงและคนร่ำรวย

การปกครองเผด็จการอำนาจนิยมมีอยู่หลายประเภทได้แก่ (Brooker, 2014, p. 20-32)

- เผด็จการอำนาจนิยมแบบทหาร (Military Authoritarianism) การปกครองที่ทหารมีบทบาทแทรกแซงหรือมีอิทธิพลเหนือรัฐบาลพลเรือน หรือกองทัพเข้ามาเป็นรัฐบาลเองเช่น ประเทศในทวีปละตินอเมริกา ทวีปแอฟริกา ไทย อินโดนีเซียในทศวรรษที่ 70

- เผด็จการอำนาจนิยมแบบพรรคการเมืองผูกขาด (Party Authoritarianism) การปกครองที่พรรคการเมืองพรรคเดียวครอบงำการเมืองเป็นระยะเวลาอันยาวนานซึ่งพรรคเหล่านี้อาจจะมา

จากการเลือกตั้งอย่างเช่นพรรคอัมโนของมาเลเซีย หรือพรรคพีเพิลแอกชั่นปาร์ตีของสิงคโปร์ หรือการยึดอำนาจโดยใช้อาวุธก็ได้ อย่างเช่น จีน ลาว เวียดนามที่มีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคเดียวที่ถูกกฎหมายพรรคบารของอิรักในสมัยของซัดดัม ฮุสเซน

- เผด็จการอำนาจนิยมแบบระบบราชการผูกขาดอำนาจ (Bureaucratic Authoritarianism) การปกครองที่ระบบราชการมีความเข้มแข็งกว่านักการเมืองหรือขบวนการทางสังคม การปกครองหรือการบริหารรัฐกิจตั้งแต่เริ่มต้นการวางนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและการจัดการงบประมาณขึ้นอยู่กับข้าราชการประจำ ส่วนบางประเทศ อำนาจการเมืองก็ขึ้นอยู่กับข้าราชการทหาร อย่างไรก็ตามประเทศประชาธิปไตยบางประเทศเช่นฝรั่งเศสหรือสหรัฐฯ มีลักษณะค่อนข้างไปทางลัทธิอำนาจนิยมอยู่บ้างเพราะข้าราชการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลสูงมากแม้อยู่ภายใต้อำนาจของนักการเมืองที่มาจากการเลือก

2.2. เผด็จการเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) เป็นระบบการปกครองที่รัฐมีอำนาจมากที่สุด ควบคุมและจำกัดเสรีภาพของประชาชนทุกด้าน ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมกล่าวได้ว่าวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งรัฐถูกกำหนดโดยผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลา

เผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับเผด็จการแบบอำนาจนิยมดังที่ได้กล่าวมาทั้ง 12 ข้อทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศว่าจะมีลักษณะอย่างไร มากน้อยเพียงใดอย่างไรก็ตามรัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จและรัฐเผด็จการอำนาจนิยมมีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้ (Ethridge and Handelman, 2012)

2.2.1 รัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จเน้นการใช้อุดมการณ์ของรัฐเข้าครอบงำประชาชนอย่างเต็มที่จนไม่เปิดช่องว่างให้ประชาชนได้แสดงออกทางการเมืองที่แตกต่างแม้แต่น้อยในขณะที่รัฐเผด็จการอำนาจนิยมยังมีช่องว่างอยู่บ้าง

2.2.2 รัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จไม่ยอมรับความหลากหลายของประชาชนเช่นเชื้อชาติ ความเชื่อทางศาสนา รสนิยมทางเพศ ฯลฯ ในขณะที่รัฐเผด็จการอำนาจนิยมยังมีการเปิดรับสิ่งดังกล่าวอยู่บ้างแต่ก็ยังมีการจำกัดอยู่ตามแต่วิถีทางของแต่ละประเทศ

2.2.3 รัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จมีวิธีการจัดการกับประชาชนอย่างไร้ขอบเขตเช่นไม่ใส่ใจต่อกฎหมายหรือหลักมนุษยธรรมไม่ว่าการประหารชีวิตหรือการคุมขังประชาชนโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม แต่รัฐเผด็จการแบบอำนาจนิยมยังมีการใส่ใจต่อเรื่องเหล่านี้อยู่บ้าง

การปกครองของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตลอดมา ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ.2475

คำว่า “ประชาธิปไตย” แปลว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมาจากปวงชน เป็นการปกครองที่ยึดเอาความเห็นหรือความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่อำนาจในการปกครองประเทศเป็นของปวงชน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานของรัฐบาล ตลอดจนออกเสียง (ผ่านองค์การของประชาชน) ไม่ไว้วางใจรัฐบาล

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย กฎหมายเป็นกติกาที่จะกำหนดบทบาทหรือขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในการดำเนินการปกครอง กฎหมายที่สำคัญที่สุดก็คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายอื่น ๆ จะขัดแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้ กฎหมายรัฐธรรมนูญจะเป็นแม่บทในการกำหนดรูปแบบและกระบวนการในการปกครอง ตลอดถึงกำหนดหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน นับแต่ประเทศไทยได้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญมาแล้ว

กฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยฉบับปัจจุบันตราขึ้นเมื่อ เมื่อ 20 ม.ค. 60 รัฐบาลรับพระราชทานรัฐธรรมนูญกลับคืนมา ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายลูก คาดว่าน่าจะใช้ได้ในเร็ว ๆ นี้

บทสรุป

รูปแบบการปกครองสามารถถูกแบ่งเป็น 2 ประเภทซึ่งตั้งอยู่บนชั่วที่อยู่ตรงกันข้ามกัน คือ ประชาธิปไตยและเผด็จการ ในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบการปกครองอยู่ระหว่าง 2 ขั้วในจุดที่แตกต่างกันออกไป โดยมีตัวบ่งชี้คือ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และอำนาจของรัฐลักษณะของประชาธิปไตยเสรีนิยมได้แก่ มีการเลือกตั้งที่โปร่งใส บริสุทธ์และยุติธรรมรัฐบาลถูกจำกัดอำนาจโดยรัฐธรรมนูญที่ถูกร่างโดยตัวแทนของประชาชน ประชาชนรวมถึงชนกลุ่มน้อยเช่นผู้หญิง พวกกรักร่วมเพศ คนสีผิวมีสิทธิในการดำรงชีวิตเท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่นและมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการแสดงออกด้านความคิด ฯลฯ ในขณะที่การปกครองที่ค่อนข้างไปทางเผด็จการอย่างเช่นประชาธิปไตยเทียม เผด็จการอำนาจนิยมนั้นขาดคุณสมบัติเหล่านั้นเผด็จการอำนาจนิยมถูกแบ่งออกเป็น เผด็จการอำนาจนิยมแบบทหาร สำหรับเผด็จการอำนาจนิยมแบบพรรคการเมืองผูกขาด เผด็จการอำนาจนิยมแบบระบบ

ราชการผูกขาดอำนาจสำหรับเผด็จการอำนาจนิยมเชิงแข่งขันนั้นมีลักษณะที่คล้ายกับประชาธิปไตย เช่นมีการแข่งขันกันแต่ยังคงมีลักษณะแบบเผด็จการไว้อย่างเช่นการผูกขาดของกลุ่มทางอำนาจ

ในขณะปัจจุบันนี้การเมืองไทยปัจจุบันอยู่ในระบอบเผด็จการทหารในพหุนัย ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ และพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นผู้ใช้อำนาจบริหารและเป็นนายกรัฐมนตรี คสช. ออกประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาบางประเภท และกรณีฝ่าฝืนคำสั่ง คสช. (ประกาศที่ 37) ซึ่งได้มาจากการการปฏิวัติของ “คสช.” โดยมี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้ปฏิวัติขณะนั้นก็มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ปี 2559 โดย กรธ. มีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธาน ซึ่งเป็นการปฏิรูปทุกระบบ ทั้งการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทุกส่วนราชการและท้องถิ่น ซึ่งได้ทุลเกล้า ฯ ถวายเพื่อโปรดเกล้า ฯ ลงมาแล้ว เมื่อ 20 มกราคม 2560 รัฐบาลรับพระราชทานรัฐธรรมนูญกลับคืนมา ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายลูก ซึ่งจะมีการเลือกตั้งในวันที่ 24 มีนาคม 2562 นี้ ต้องติดตามดูว่าเหตุการณ์ภายใต้ “รัฐธรรมนูญใหม่ 2560” ซึ่งคาดการณ์ว่าน่าจะเป็นรัฐธรรมนูญที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมือง (ความขัดแย้ง) ปัญหาอื่น ๆ ทั้งประเทศสร้างความปองดอง ความสามัคคีได้เป็นอย่างดี ว่าจะเกิดอะไรอย่างไร ต้องรอติดตามกับการเมืองไทยในระบบการปกครองที่มีในหลักใหญ่ 2 ประการดังที่กล่าวมา แต่การที่จะมองการปกครองของไทยในปัจจุบันเป็นระบบอย่างไร ก็ต้องอาศัยมุมมองของผู้อ่านและวิสัยทัศน์ประสบการณ์ของแต่ละท่านตามแนวคิดทฤษฎีที่มีมา

เอกสารอ้างอิง

Marcus E. E, Howard H. (2012). *Politics in a Changing World*. (6th edition). San Francisco, CA: Cengage Learning;

Zakaria, F. (2002). Illiberal Democracy Five Years Later: Democracy's Fate in the 21st Century. *Harvard International Review*. 24(2).

